

SAUSIS * 2000 * JANUARY

VOL 51/NR. 1

E G L U T Ė

SAUSIS / JANUARY / 2000 Vol. 51 / Nr. 1

TURINYS

- 1 ANGELIUKAI – DRAUGAI, *Danutė Lipčiūtė*
- 2 IŠ ISTORIJS LOBYNO
- 4 NEUŽMIRŠKIME SAUSIO 13-SIOS, *R.K.*
- 6 ZUIKIS, *Laima Matutytė*
- 6 ŽIEMUŽĖ BALTOJI
- 7 MŪSŲ KŪRYBA
- 16 IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO
- 21 METŲ LAIKAI
- 22 KAIP ŠUO SAU DRAUGO IEŠKOJO
- 24 LIETUVIŲ KALBOS SKYRELIS
- 26 IŠ PASAKŲ SKRYNIO
- 28 AR ŽINAI?
- 31 GALVOSŪKIAI
- 33 JUOKŲ MAIŠELIS
- 34 DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išėina 10 numerių per metus; prenumerata – 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus – 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taiso ir tvarko savo nuožiūra.

REDAKCIJA: 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo Taryba

REDAKTORĖ: Regina Kučienė

TECHNINĖ REDAKTORĖ: Audronė Norušienė

ADMINISTRATORIUS: Viktoras Kučas

13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441

Tel. (708) 301-6410; Fax: (708) 301-6410

EGLUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in the Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00, single copy \$1.50, to Lithuania and other countries, \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441. Second class postage paid at Lockport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: EGLUTE, Lithuanian Educational Council of the USA Inc., 13648 Kickapoo Trail, Lockport, IL 60441.

Printed by Ričardo spaustuvė, Palos Hills, IL 60465

ANGELIUKAI – DRAUGAI

Danutė Lipčiūtė

*Skraido angeliukai atkeliavę žemėn,
Daug gerų darbelių ir čia padarys.
Skuba aplankyti vaikų ir senelių,
Šypsniukais paguodos visus apdalins.*

*Jei kas bus išalkęs – tam duos duonos riekę,
O kas bus ištroškęs – duos tam atsigert.
Jei kas pykti rengsis – apkabins jį meiliai,
Kas drebės iš šalčio – saulę dovanos.*

*Su tavim pažais jie, kai tu būsi liūdnas,
Su tavim jie juoksis, kai tau bus gerai.
Tau padės kai niekas prie tavęs nebūna
Skraido angeliukai visur – ar matai?*

IŠ ISTORIJS LOBYNO

Tyrlaukių nendrė (16 m.)

Ukmergė

Tęsinys iš gruodžio mėn. „Eglutės“

Antriesiems gaidžiams pragydus, Mintautas jau stovėjo prie seno, išsikerojusio ąžuolo. Staiga ėmė niauktis dangus, toli sugriaudė perkūnas ir kalno skardį nušvietė vienas po kito keli žaibai. Vėjui sukaukus atūžė ir piktoji dvasia kaip buvo sakęs krivis. Kalbino Mintautą kartu lėkti ten, kur visada žydi juodos, bekvapės gėlės, kur žmonės valdo nebylys valdovas, tačiau Mintautas tylėjo. Nieko neišgavus dvasia kartu su perkūno trenksmu aiktelėjusi, pakilo virš medžių viršūnių. Mintautą supurtė baimė, bet jis laukė gerosios dvasios, baltarūbio Kaunio pasiuntinio. Staiga, blykstelėjus žaibui, jis pamatė šalia savęs baltą dvasią ir išgirdo tylų balsą:

— Eikš su manim, skrisim į kalno skardį.

Mintautas nespėjo nė sušukti, kai pasijuto galingo viesulo nešamas apačion. Pro ausis švilpė vėjas, oro srovės kaskart darėsi vis šaltesnės. Pagaliau pasijuto esąs skardyje. Atsidarius sunkioms, nematomoms durims, abu ėmė leistis stačiais laiptais požemin. Nusileidus dvasia padavė jam didelį gabalą gintaro ir liepė jį tol deginti, kol nuo dūmų pasidarys troškus. Tada iš kaulų, kurie guli požemio kampe, pakils būrys kryžiuočių, kadaise čia žuvusių, ir ims į jį taikyti. Tačiau kol dar nebus sudegęs gintaro gabalas, jie nepataikys. Tik jis turįs neprabilti. Vienas

žodis – ir jis liks kaulų krūva.

Padavusi gintaro gabalą, dvasia išnyko. Mintautas ėmė deginti gintarą. Štai pirmieji dūmai apsiautė požemį, gintaras mažėja; jo jau tik pusė, tik ketvirtis, tik gabalėlis... Kaulų krūva subraškėjo, sudejavo ir prieš Mintautą sustojo būrys kruvinų, žemėm apneštų kryžiuočių. Visi kaip vienas ėmė taikyti į Mintautą, tačiau šis vis degina gintarą ir nemirkteli. O kulkos vis atsimuša į dūmų juostas, kryžiuočiai, lyg įnirtę vilkai vis artėja. Mintautui iš baimės net plaukai stojas, tačiau jis vis degina gintarą, kol pagaliau jo nebelieka. Trenkia staiga perkūnas ir, žaibui blykstelėjus, Mintautas vėl pamato tuščią požemį, kampe sutrūnijusių kaulų krūvą, o šalia – Kaunio pasiuntinį. Jis vėl sutrinks į sunkias duris, jie vėl pakyla laiptais ir, perkūnams trankantis, Mintautas parskuba namo.

Antrą naktį vėl tas pat. Tik audra labiau šėlsta, dar gailiau subraška senasis ažuolas. Vėl atskrenda piktoji dvasia, kalbina Mintautą, bet šis tyli. Baltajai dvasiai nuvedus, jis vėl vienas lieka požemy ir pradeda deginti gintarą. Štai jau visai mažytis gabalėlis liko. Mintautui baisu, kad jis nesudegtų, kad nepavėluotų baisieji kryžiuočiai. Štai subraška kaulai ir prieš Mintautą sustoja kruvini kryžiuočiai. Jis vis degina gintarą, o kulkos atsimušdamos krinta žemėn. Trenkus perkūnui, nuaidi klaikus šauksmas ir atlėkusi baltoji dvasia tylėdama jį išveda iš požemio.

Trečią naktį audra, rodos, stengiasi sugriauti kalną. Ažuolas siūbuoja visu liemeniu ir didelėm šakom beveik siekia žemę. Antriesiems gaidžiams pragydus, Mintautas jau laukia, – šią naktį jis sužinos dievų valią. Ilgai kalbina jį piktoji dvasia skristi į juodųjų gėlių šalį, bet jis tyli. Kaunio pasiuntiniui atlėkus, abu atsiranda prie sunkių durų. Staiga vėl blyksteli žaibas, nušviesdamas klaikų požemį. Mintautui

bedeginant gintarą, jo lieka vos mažytis trupinėlis. Mintautas nebejaucia žemės po kojom – dar minutė ir gintaras sudegs. Sudundėjus perkūnui, kurčiai sudejavę, pakyla kryžiuočiai. Gintaras vos rusena; dar minutė, ir jie nespės sugrįžti į savo senus kaulus. Mintautas apmiršta... Viesului suūžus, sudejuoja kruvini kryžiuočiai ir pasigirsta Praamžiaus balsas:

— Nors drąsus esi, Mintautai, bet Gilanda ne tau skirta. Dievai jūsų kelius suardė, ir tu ją pamatysi tik vieną, bet jau paskutinį kartą.

Nutilo Praamžiaus balsas. Užmiršo Mintautas baisųjį požemį, užsidengė rankomis veidą ir sustinga. Atsipeikėjo jis tiktai lauke. Čia daužėsi perkūnai, siautė vėjai, ritendami sunkius akmenis į vilnijančio ežero gelmes.

Ne! Dievai netiesą sako – Gilanda bus jo! Kam jis tiek iškentė?! Arba jis mirs, arba Gilanda bus jam skirta!

(Tęsinys sekančiame „Eglutės“ numeryje)

* * * * *

NEUŽMIRŠKIME SAUSIO 13-SIOS

Lietuvos istorijoje mes turime daug neužmirštamų, šiurpių datų: caro priespaula 120 m., sukilimai, spaudos draudimas, okupacijos ir t.t. Prie šių istorinių datų prisideda dar viena atsimintina data – sausio 13-oji.

Prieš aštuonerius metus, jau Lietuvai paskelbus nepriklausomybę, ja vėl reikėjo apginti nuo to paties priešo. Maksvos įsakymu, Lietuvoje dar esantys rusų kariai norėjo Lietuvą vėl grąžinti imperijai. Vilniaus gatvėmis ėmė riedėti tankai prieš beginklius žmones. Toje kovoje žuvo 14 asmenų:

Loreta ASANAVIČIŪTĖ, g. 1967 m.
 Virginijus DRUSKIS, g. 1969 m.
 Darius GERBUTAVIČIUS, g. 1973 m.
 Rolandas JANKAUSKAS, g. 1969 m.
 Rimantas JUKNEVIČIUS, g. 1966 m.
 Alvydas KANAPINSKAS, g. 1952 m.
 Algimantas KAVOLIUKAS, g. 1939 m.
 Vytautas KONCEVIČIUS, g. 1941 m.
 Vidas MACIULEVIČIUS, g. 1966 m.
 Titas MASIULIS, g. 1962 m.
 Alvydas MATULKA, g. 1960 m.
 Apolinaras POVILAITIS, g. 1937 m.
 Ignas ŠIMULIONIS, g. 1973 m.
 Vytautas VAITKUS, g. 1943 m.

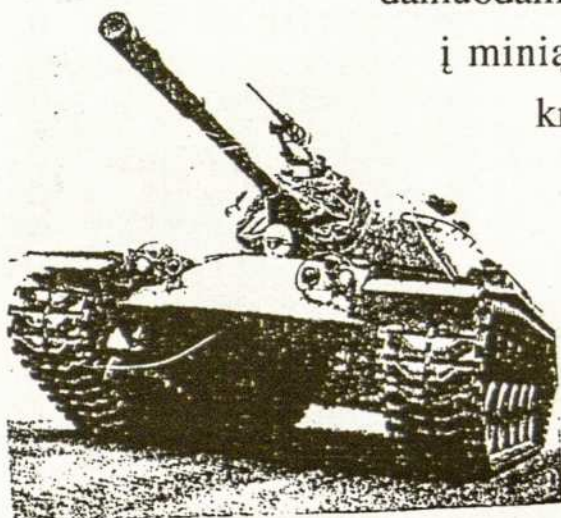
Nepajėgė užimti Aukščiausios Tarybos rūmų, rusai vyko prie televizijos bokšto. Žmonės jau buvo painformuoti apie rusų kėslus tai prie bokšto susirinko didelė minia. Atvažiuojančius tankus jie pasitiko dainuodami. Žmonės netikėjo, kad tankai važiuos

į minią. Iš tankų sutraškytų kūnų pasipylė kraujas, kuris tautai atnešė prisikėlimą.

Įvyko stebuklas, sovietų armija pradėjo trauktis.

Šį istorinį įvykį mes privalome prisiminti. Posakis sako: tauta tol gyvens, – kol bus – kas už ją miršta.

R. K.

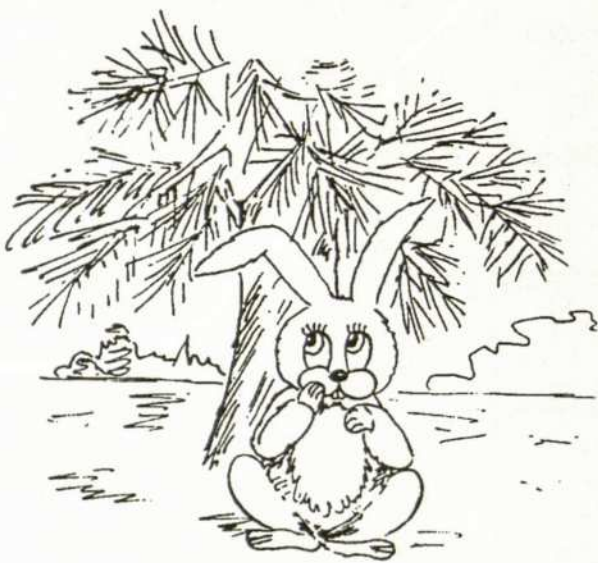
ZUIKIS

Laima Matutytė

Po egle,
po žalia,
tupi zuikis, nežinia,
ar jis bijo, ar jis ne?

Tupi zuikis,
ilgausis,
gal ką mąsto,
apisblausęs?

Po egle,
po žalia,
tupi zuikis, nežinia,
ar jis bijo, ar jis ne?

Dail. Raimonda Sereikienė

Violetos Jančiulytės pieš.

Žiemužė baltoji

Žiemužė baltoji
visur jau yra.
Giruzė baltuoja
Ir pieva balta.

Balti namužėliai
ir medžiai balti.
Vaikai lipdo senį,
jų veideliai šalti.

MŪSŲ KŪRYBA

KAIP KIŠKIS VILKĄ ĮVEIKĖ

Senais gerais laikais, kai dar į miškus nebuvo įžengusi žmogaus koja, kai bitės medų kibirais nešė, kai dramblys buvo dydžio kaip musė, o musė kaip dramblys, kai saulė kilo iš vakarų, o leidosi į rytus gyveno du draugai: kiškis vardu Benius Žvairys ir vilkas Anupras Pilkis. Vieną dieną susitarė draugai eiti pasivaikščioti. Eidami pamatė namą iš meduolių statytą, stogas pateptas šokoladu.

Įėjo į vidų, o ten stovi didelė gėlė, o ant tos gėlės septyni lapeliai ir apačioje parašyta: pasakyk norą ir nuskink lapelį. Taip jie ir padarė. Kiškis nuplešė tris lapelius ir vilkas tris lapelius. Liko vienas lapelis.

Kiškis sako, kad tai jo lapelis, o vilkas, kad jo. Abu draugai susiginčijo. Kiškis sako: „Eime pasiklausti mūsų karaliaus vanago”.

Nuėjo pas karalių. Karalius sako: „Eikit kautynių. Kas laimės, tam ir lapelis atiteks.” Taip jie ir padarė. Pradėjo kautis. Vilkas šoko ant kiškio, o kiškis greit spruko slėptis ir kažkur dingo. Vilkas ieško, ieško, o kiškis po medžiu pasislėpęs. Kiškis kad šoks vilkui ant nugaros. Vilkas iš to netikėtumo ir baimės net sudrebėjo. Kiškis pradėjo vilkui uodegą rauti, o vilkas taip ėmė staugti, kad net paukščiai išsilakstė. Vilkas pasidavė. Kiškis laimėjo. Iš to pykčio kad vilkas buvo įveiktas, labai supyko ant kiškio ir iki šių dienų jam neatleido. Kiekvieną dieną ieško progos jam atkeršyti.

Paulius Laukaitis, 4 sk.

„Atgimimo” lit. mokykla, CT

* * * * *

Gintaro lašelis

Šitaip aš vadinu Lietuvą. Ji man labai artima ir brangi. Tame nuostabiame krašte gimė, augo ir mokėsi mano mama. Baigusi mokslus Vilniaus krašte, išvažiavo toli nuo gimtųjų namų. Bet visada prisimena dobilais kvepiančią pievą, skanų lietuvišką pieną, darbščius lietuvius, jų meilią kalbą.

Aš gimiau Rusijoje. Labai didžiuojuosi mamos gimtine. Dabar mes gyvename Tilžėje. Kiekvieną rytą pro kambario langą matau artimiausią Lietuvos kaimelį – Panemunę. Vasarą atostogauju pas

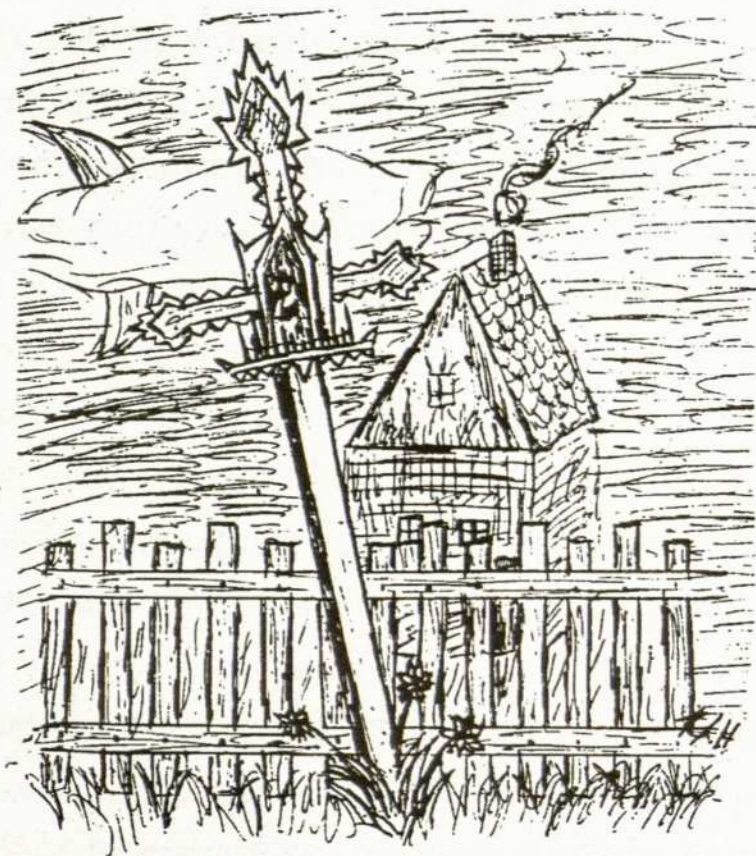
močiutę Vilniaus krašte. Ten turiu daug draugų.

Lankau Tilžės sekmadieninę lietuvišką mokyklą, kuri yra 8-oje rusiškoje vidurinėje mokykloje. Man mokytojai duoda daug žinių apie gimtąją kalbą, Lietuvos istoriją, geografiją. Jau neblogai kalbu lietuviškai. Namie su mama irgi kalbame lietuviškai. Šią vasarą Vilniaus krašte savo draugus nustebinau žiniomis. Pažadėjau kitą vasarą puikiai kalbėti lietuviškai. Svajoju gyventi Lietuvoje. Ir ištėkėti norėčiau už lietuvio.

Lietuva ir jos gyventojai man patys gražiausi ir mieliausi. Džiaugiuosi, kad turiu lašelį lietuviško kraujo.

Julija Trigubova, 15 m.

Lietuviška mokykla Karaliaučiuje

AŠ IR TELEVIZORIUS

Buvo siaubingas vakaras. Norėjosi atsiskirti nuo visko: dulkių, triukšmo, netgi nuo televizoriaus, kurį labai mėgau. Išvykau į gamtą, kalnus, kur nieko nėra, vien ramybė ir tylą.

Prieš save pastebėjau nuožulnius, žolėmis apaugusius, ir gumbuotus šlaitus, kurie kelis kilometrus tęsėsi ligi pat Raudonojo ežero. Tai buvo tikrai raudonos spalvos, sausas, išdžiūvęs, saulėje žvilgantis ežeras, panašus į dykumos slėnį. Jis buvo lyg vartai tos už jo esančios plynos, laukinės, saulės kepinamos, didelės dykumos. Nepažįstamas šiaurės kraštas man atrodė grasinantis, bet nedaugiau negu miestai iš kurių neseniai pabėgau. Tuo metu sapnuodavau košmarus apie savo televizorių: jis šnekėdavo, rėkdavo, keisdavo kanalus, rodydavo siaubo filmus. Neišsimiegodavau. Baisu! Nusprendžiau pakeliauti.

Bėgo metai. Balandžio mėnesį leisdamasi saulė netekdavo savo šviesos ir šilumos. Iš pakalnės, atrodė, slinko prie manęs ilgi šešėliai, o aukštos žolės nusidažė tamsiu pilkumu. Aš mačiau smėliu šliaužiant didelius rudus driežus, girdėjau sukrebždant vieną kitą nedidelį laukinį gyvulėlį, kuris ruošė sau guolį krūmuose.

Žiūrėdama ir klausydama vaizdų, aš prisimindavau televizorių ir programas apie gamtą, gyvūnus, kuriuos aš dabar matau tikrovėje.

Aš pradėjau eiti. Kelias ėjo pakalnėn banguotu žemės paviršiumi. Staiga pastebėjau toje dykumoje trobesį. Jis buvo nedailus, vienišas, gremėzdiškas, tačiau kaip gerai derinosi su tuo aplinkiniu peizažu! Tai iš tikrųjų buvo mažas aštuonkampis pastatas, surestas iš netašytų akmenų ir atrodantis kaip tvirtovė. Iš tos pusės, kur aš priėjau, nebuvo matyti jokių durų, tikrai netoli stogo kelios mažos angos, kuriose matyti buvo langai. Stogas atrodė padarytas iš raudona žeme apdengtų sijų.

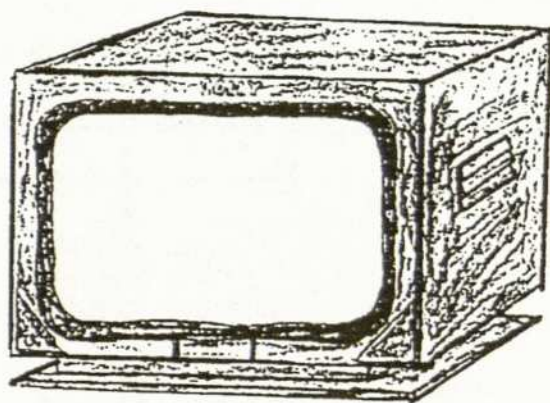
Tiktai keista buvo, kai prie pilko didelio seno akmens pastebėjau nutrenktą televizorių. Netyrinėdama ilgai to namo ir seno televizoriaus, aš pasukau toliau.

Diena buvo giedra ir šilta, oras toks skaidrus, kad net ir tolimi daiktai buvo aiškiai matyti. Kelias vis ėjo šiek tiek aukštyn, žolė buvo tanki ir aukšta. Žengus dar šimtą metrų, numečiau savo naštą, nusprendus ten apsistoti. Ta vieta buvo neapsakomai graži ir negyvenama. Sužibėjo pirma žvaigždė. Aš pasirūpinau ugnimi ir vakariene. Pavalgius sėdau prie malonios šiltos liepsnos ir vis galvojau apie tą televizorių, kurį pamačiau prie akmens. Klausinėjau savęs, iš kur jis ten atsirado? Staiga visos mintys išsisklaidė, ir vienos uolos viršūnėje, žvaigždėto dangaus šviesoje, aiškiai pamačiau arklių su raiteliu. Paskui jie dingo ir po valandėlės pasirodė ugnies apšviestame plote. Man pasidarė baisu. Jis prabilo:

— Tu eisi su manimi.

Aš atsistojausi ir pastebėjau, kad mane atidžiai tiria dvi tamsiai raudonos akys. Jis buvo tvirto sudėjimo vyras, apsivilkęs juodu apsiaustu, veidas buvo uždengtas, tiktai dvi raudonos akys matėsi. Rankoje jis turėjo kibirkštuojančią elektra botagą. Arklys nebuvo kaip visi. Jis buvo didelis, juodos spalvos, akys taip pat raudonos kaip vyriškio, kanopos žibėjo kaip lemputės ir uodega, ne uodega, o storas laidas, kurio gale žibėjo elektra.

Ilgai nelaukdamas atsakymo, jis sugriebė mane už sprando ir pakėlęs pasodino ant arklio prieš save. Pakilome į orą. Mes lėkėme

labai greitai; nieko nemačiau ir jaučiau didelę baimę. Tik staiga mes nusileidome prie didelių vartų apie kuriuos laktė elektros švieselės. Po valandėlės vartai atsivėrė. Tai buvo labai senas miestas. Žmonės sustojo iš abiejų pusių ir lenkėsi. Jis nutrenkė mane nuo arklio ir pašaukė sargybinius, kurių veidų taip pat negalėjau matyti. Jie vilkėjo rudais apsiaustais. Nuvarė jie mane į požemį, kur buvo kalėjimas. Nutrenkė kaip šunį į vieną kambarį, kuriame pačiame kampe susigūžusi sėdėjo indėnė. Jos vardas buvo Sago Lelija. Ji papasakojo apie miestą, tą vyriškį, kuris mane pagrobė. Jo vardas buvo Televizorius ir jo arklys Kabelis. Tai štai kodėl viską supo elektra. Televizorius buvo to miesto valdovas. Maitino jis mus tik duona ir vandeniu.

Po kelių dienų sargybiniai išvedė mus į lauką. Pasodino ant arklių ir išvežė į dykumą. Paliko mane ir Sago Leliją be vandens ir maisto. Ta šimto mylių kelionė per dykumą su savo nusivylimais, savo vargais ir pamokymais vis dėlto neparuošė mūsų tam renginiui, kurį tada matėme priešais save. Tai buvo pasaulis, kuriame viskas atrodė didinga. Aš atpažinau tą šalį. Prieš mūsų akis buvo Raudonasis ežeras. Pažemėmis skraidė keli vanagai ir gąsdino mus. Kelias vėl ėjo pakalnėn banguotu žemės paviršiumi: žemesnės vietos buvo smėlėtos, o aukštesnėje šen bei ten augo žolių kuokštai. Paskutinė maža kalva buvo tikrai gražiai vėjo šukuojama smėlio kopa; kada ne kada pasipildavo lengvas kaip dūmai smėlio debesėlis. Aš negalėjau suprasti, kaip tas beveik baltas smėlis, iš tolo žiūrint, atrodė raudonas. Staiga pastebėjau tą patį trobesį. Bet kaip keista buvo – nebebuvo to seno televizoriaus prie didelio seno pilko akmens.

Simona Smirnovaitė
„Atgimimo“ lit. mokyklos mokinė

Mano mokykla

Aš gyvenu Tilžėje. Mokausi aštuntoje vidurinėje mokykloje. Lankau aštuntą klasę. Antrus metus aš ir mano sesutė Kristina mokomės Tilžės lietuviškoje sekmadieninėje mokykloje, kuri yra įsikūrusi 8-oje vidurinėje mokykloje.

Apie šią mokyklą norėčiau kai ką papasakoti. Joje mus moko lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, geografijos. Mokomės lietuvių tautinių šokių. Mokytis čia yra labai įdomu. Per pamokas ne tik mokomės, bet ir žaidžiame įvairių tautinių žaidimų. Čia susiradau daug daug draugų. Stengiamės bendraudami kalbėti daugiau lietuviškai. Į mūsų mokyklą atvažiuoja svečių iš Lietuvos. Viešėjo poetas ir dailininkė, kuri pristatė savo knygą „Po skylėtu Prūsijos dangum“. Tai labai įdomūs eilėraščiai ir piešiniai. Man labai įdomu sužinoti apie mano mamytės ir senelių gimines, Lietuvos praeitį. Apie tai mokykloje mums ir pasakoja. Džiaugiuosi, kad jau moku lietuviškai skaityti, rašyti, kalbėti.

Darau, žinoma, klaidų, bet ateityje, manau, išmoksiu rašyti taisyklingai.

Ką pasakoju, visko mane išmokė šioje sekmadieninėje mokykloje. Už viską norėčiau pasakyti savo mylimoms mokytojoms ačiū.

Viktoras Mišeikis, 14 m.

Karaliaučiaus lietuviška mokykla

...KAIP LAIŠKAS...

Labas! Aš buvau lapas popieriaus iki kol kažkas rašė ant manęs. Tada aš pavirtau laišku. Čia yra mano nuotyčiai.

Vieną dieną aš sėdėjau sau, kai savininkė atėjo ir atsisėdo šalia manęs. Jinai paėmė mane ir pradėjo rašyti ant mano veido. Kai pabaigė rašyti, ji sulankstė mane ir įdėjo į voką. Aš tada nieko negalėjau matyti. Aš girdėjau, kaip ji nunešė mane apačion. Tada man pasidarė labai šalta. Aš spėjau, kad aš buvau lauke. Buvo dar šalčiau kai ji pradėjo bėgti. Pagaliau sustojo vėjas pūsti ir staiga aš pradėjau kristi. Pukšt! Aš nusileidau ant kitų laiškų.

— Kur tu keliauji? – vienas laiškas paklausė.

— Aš nežinau, – aš atsakiau.

Tik tiek jie ir kalbėjo su manim. Staiga buvo šviesa ir kažkas paėmė mus visus ir mes nuslydom į kitą dėžę. Žmogus nunešė mus kažkur ir įdėjo į kažkokią mašiną. Prasidėjo motoras ir pradėjom judėti. Pagaliau sustojom judėti. Buvo daug garso ir žmogus nunešė dėžę į lėktuvą. Užsikūrė didelis motoras, pakilom ir pradėjom skristi. Po kiek laiko nusileidom ir kažkas mus nunešė į mašiną ir vėl pradėjom važiuoti.

Pagaliau sustojom judėti ir žmogus tik mane paėmė ir staiga aš pradėjau kristi. Pukšt! Aš nusileidau ant grindų. Kažkas atbėgo ir paėmė mane ir atidarė voką. Mergaitė perskaitė laišką ir nunešė mane į savo kambarį. Iki šios dienos aš esu jos kambaryje!

Joana Orentaitė, 6-tas sk.

„Karaliaus Mindaugo“ lit. mokykla, Baltimorėje

MANO DRAUGAI

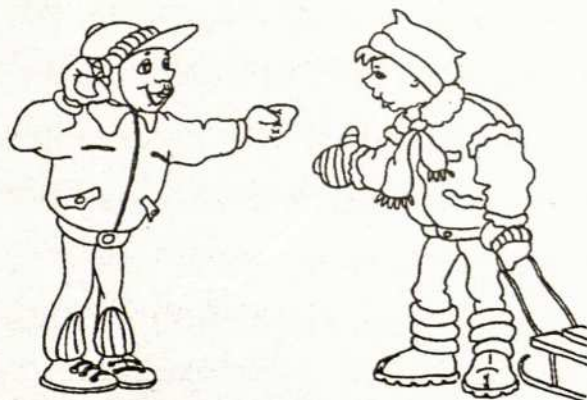
Aš turiu tris geriausius draugus. Mano draugas, Jonathan (ne mano brolis), yra vienas iš geriausių mano draugų. Jis yra vienais metais jaunesnis už mane ir prieš pora metų lankė mano anglišką mokyklą. Mes susitikom, nes mūsų broliai yra draugai. Jie buvo toj pačioj klasėj tai mes dažnai kartu susieidavom. Prieš porą metų jis išsikraustė į kitą miestą, tai aš jį matau tik vieną kartą į mėnesį. Jis dabar gyvena Agua Dulce mieste, apie 45 minučių kelio nuo Northridge, kur aš gyvenu. Jis yra mano geriausias draugas.

Danius, mano kitas geriausias draugas, yra labai panašus į mane. Jo plaukai šviesūs kaip mano, ir jam irgi 14 metų. Jam patinka krepšinis ir mes kartu žaidžiam, kai galim. Aš dažniausiai jį matau tik šeštadieniais lietuviškoje mokykloje. Mes mėgstam tuos pačius dalykus ir kiekvienais metais kartu važiuojam į Skautų stovyklą.

Mano trečia „geriausia draugė“ yra Lina. Aš ją pažįstu nuo mano užgimimo dienos 1985 metais. Mano mama ir jos mama irgi yra geriausios draugės. Jos plaukai šviesūs ir jai 14 metų. Lina yra mano gera draugė, nes mes kartu užaugom ir mūsų broliai draugauja. Mūsų šeimos susieina per kiekvieną šventę. Aš ją matau kiekvieną šeštadienį lietuviškoje mokykloje.

Erikas Dudor

Šv. Kazimiero lit. mokykla L.A.

IŠ TAUTOSAKOS LOBYNO

LIETUVIŠKI MĖNESIŲ VARDAI

Atidžiau panagrinėję anglosaksų, germanų ir kai kurių kitų tautų mėnesių pavadinimus, pastebėsime, kad jie daugiausia rišasi su senovės dievų ar Romos imperatorių vardais. Lietuviški mėnesių vardai išsiskiria savitumu ir originalumu. Žemdirbių tautos mėnesiai pavadinti gamtos apraiškų, arba tuo metų laiku atliekamų darbų vardais. Tie vardai yra būdingi lietuvių tautai, Lietuvos gamtai ir lietuvių gyvenimo būdui.

Lietuviško mėnesių vardai maždaug aiškinami taip.

Sausis – pirmasis metų mėnuo. Lietuvoje tuo metu viešpatauja gili žiema. Visa gamta padengta storu sniego sluoksniu. Upės, upeliai, balos, ežerai, raistai – viskas po ledu. Niekur nerasime atviro vandens. Jeigu sninga, tai sniegas smulkus, „sausas“, vėjo pustomas. Nedrebia šlapiu, sunkiu, palaidinio sniegu. Vadinasi, Lietuvoje tuo metų laiku „sausas“, tai ir mėnuo pavadintas sausio vardu.

Vasaris. Žiema eina prie galo. Žmonės pradeda vis daugiau planuoti vasaros darbus, galvoti apie vasarą. Vasario mėnesį prasideda pirmieji atodrėkiai: saulutė vidurdienį skaisčiau šviečia, nuo stogų pradeda lašėti vanduo, kuris vakarop nutįsta spindinčiomis „ledo žvakėmis“ – varvekliais. Rogių provėžos iškreivoja lygius kelius. Visi jaučia, kad dar ne pavasaris, bet oras pavasarėja – arba vasarėja – gamtoje vasaris.

Kovas – pasikeitimo, kovos tarp šalčių ir pavasario metas. Čia sninga, čia šąla, čia vėl oras suminkštėja. Kalvų viršūnės pradeda

juoduoti, nes sniegas nuo jų greičiausiai nutirpsta. Parskrenda kai kurie paukščiai, jų tarpe ir kovai. Kovas – tai varnų giminės (paprastosios varnos žiemoja Lietuvoje), didelis, juodas paukštis, su melsvai violetiniu žvilgesiu. Būdo atžvilgiu kovas labai panašus į varną. Žmogumi jis pasitiki daugiau negu varnos. Dažniausiai kovus galima pamatyti ištisais būriais ieškant maisto šviežiai įdirbtuose laukuose. Kovai dažnai parskrenda į pernykščius lizdus, pradeda poruotis. Jų kranksėjimo pilnas oras: jie skelbia, kad pavasaris jau čia pat. Todėl galima sakyti, kad šio mėnesio pavadinimas aiškinamas dvejopai: žiemos kova su pavasariu, ir parskridusių kovų vardu.

Balandis yra jau pavasario mėnuo. Sodybose burkuoja, poruojasi balandžiai, o pradedančioje žaliuoti gamtoje girdėti laukinių balandėlių ulbavimas. Kiti paukščiai giesmininkai dar nesugrįžę, todėl švelnaus balandėlių tūtavimo nenustelbia puikieji giesmininkai.

Gegužė Lietuvoje gražiausias metų mėnuo. Viskas sprogsta, žydi, žaliuoja. Miškuose užkukuoja mėgstamasis lietuvių paukštis – gegutė (gegužė), kurios vardu pavadintas šis mėnuo.

Gegutė – paslaptinga paukštė. Ji yra tikrojo pavasario skelbėja. Iki gegutės užkukavimo negalima basiems lauke bėgioti, nesvarbu, kad oras šiltas – pašalas iš žemės neišėjęs, gali pakenkti. Gegutės balsas išvaiko paskutinius žiemos likučius ir užtikrina, kad šalčiai nebegrįš.

Pirmasis gegutės užkukavimas nulemia tiems metams žmogaus laimę ar nelaimę. Kai pirmą kartą gegutę kukuojant išgirsta, kiekvienas susirūpina, ar turi bent kiek pinigų su savimi. Jeigu pinigų turi, tai visus metus jų turės, viskas gerai seksis; jeigu neturi, visus metus kišenės bus tuščios, vėjas po jas švilpaus. Labai naudinga, išgirdus pirmąją gegutės kukavimą, nešti ko nors pilną kibirą, pilną pintinę ar krepšį. Tuomet visus metus turtingas (visko pilnas) būsi. Taip pat gerai, jei pirmasis

gegužės kukavimas randa žmogų linksmą, gerai nusiteikusį. Susiraukęs, nepatenkintas, piktas žmogus visiems metams pasmerkiamas gyventi su tokia nemalonia nuotaika.

Išgirdus pirmąją gegutės „ku-kū“, galima klausti: „Kiek metų aš gyvensiu? Už kiek metų (mėnesių) ištekęsiu?“ ir pan. Kiek kartų po to klausimo gegutė kukuoja, tai toks yra atsakymas. Jaunos merginos, išgirdusios pirmą kartą gegutę kukuojant, eina atbulos, iki nugara atsiremia į medį. Tada reikia nulaužti medžio šakutę, nuskabyti ją taip, kad būtų panaši į kabutį. Tuo kabliuku galima „prisitraukti“ patinkamą bernelį.

Jei gegutė pirmą kartą kukuoja, esant didesnėje žmonių grupėje, tai metai bus linksmi, daug kartų teks eiti į šokius, vestuves, puotas. Jeigu pasitaiko, kad gegutė užkukuoja medyje, po kuriuo tuo metu sėdi, tai blogai – metai bus vargingi. Jeigu taip atsitinka netekėjusiai merginai, tai ji susilauks pavainikio vaikelio...

Tai tik maža dalelė liaudies tikėjimų, surištų su gegutės parskridimu ir kukavimu. Ir iš jų galime matyti, kad gegutė buvo magiškas, ypatingai mylimas paukštis. Nenuostabu, jog gražiausias pavasario mėnuo pavadintas jos vardu.

Birželis. Šio mėnesio pavadinimas susijęs su šviežiai sužaliavusiais beržais, magiškaisiais atgijusios gamtos, jaunystės ir vaisingumo simboliais. Berželiais kaišomos trobos, sodybos, gyvuliai ne tik per Sekmines, bet ir kitomis progomis. Paprotys užsilikęs iš pagonybės laikų.

Liepa. Vidurvasario kaitroje visas oras kvepia liepų žiedais, o tame kvepėjime dūzgia bitės, skubėdamos nešti šviesiai geltoną, skaidrų medų. Lietuviai – pagarsėję bitininkai, o liepos – gražus jų sodybų ir girių papuošalas. Taigi šio vasaros mėnesio pavadinimas liepa yra labai

tinkamas ir prasmingas.

Rugpjūtis yra darbymetės mėnuo. Kadangi rugiai Lietuvoje seniau buvo pagrindiniai javai, o be kasdieninės – ruginės – duonos gyvenimas buvo neįsivaizduojamas, tai rugių kirtimo mėnuo vadinamas rugpjūčiu. Tenka pastebėti, kad senovėje rugiai buvo pjaunami pjautuvais, o tik vėliau kertami dalgiais, bet pavadinimas išliko *rugpjūtis* iš tų senųjų laikų.

Rugsėjis taip pat surištas su rugių kultūra. Kadangi rugiai yra žiemkenčiai javai, tai jiems dirvos paruošiamos rudenį, sėkla suberiama žemėn. Iki šalčių rugiai sudygsa, suželia ir vėliau žiemoja, apklostyti sniego patalais. Anksti pavasarį jie sukykla ir pradeda sparčiai augti. Lietuva yra šiaurinis kraštas, kur vasaros gana trumpos, todėl kai kurie kultūriniai augalai nespėja užaugti vasarą ir yra sėjami iš rudens. Tokie augalai vadinami žiemkenčiais.

Spalis. Šio mėnesio vardas sunkiau suprantamas, nutolusiems nuo žemės ūkio darbų, todėl tenka jį truputį plačiau paaiškinti.

Be rugių lietuvių ūkininko labai svarbus kultūrinis augalas buvo linai. Iš linų ne tik gamindavo savo šeimai ir sau reikalingus audinius, bet linus parduodavo ir taip pasidarydavo lėšų būtiniausiems reikmenims, kurių negalėdavo gauti iš savo žemės. Lietuvos linai buvo geros kokybės. Nepriklausomybės metais linus eksportuodavo į tolimas užsienio šalis, gaudami pinigų ne tik ūkininkams, bet ir pajamų valstybei.

Spalio mėnesio vardas susijęs su linų pluošto paruošimu, nes šis procesas kaip tik vykdomas rudenį. Pluoštas, iš kurio daromi lininiai siūlai, yra lino augalo stiebelio viduje. Stiebelis padengtas gana kieta, panašia į smilgos arba javo šiaudą, medžiaga. Norint išimti pluoštą iš stiebelio, reikia jį sulaužyti. Tada kietosios dalys nubyra, o pluoštas gali

būti apdirbamas toliau. Nutrupėjusios lino stiebelio, dalys vadinamos spaliais. Kartais spalius vartodavo kaip izoliaciją, užpilant ant naujai statomo trobesio lubų, bet dažniausiai jie buvo išberiami arba užkasami ir ilgainiui supūdavo.

Lapkritis yra gilaus rudens mėnuo, kurio pavadinimas surištas su lapų kritimu ir šalčių pradžia. Lapkričio oras dažniausiai šaltas, šlapias, visur purvynai. Retai išlenda saulė, retai praskaidrėja diena. Naktys ypač tamsios, tinkamos vakaronėms, baisioms pasakoms sekti. Lapkričio mėnesio pradžioje švenčiamos Vėlinės.

Gruodis. Pagaliau pasibaigia rudens lietūs, purvynai. Žemė stingsta nuo šalčio, darosi kieta, grubi. Kiekvienas grumstelis sukietėjęs, balutės aptrauktos ledu. Kaimo keliai, išklampoti rudens purvynų metu, dabar grumstuoti, nelygūs, krato važiuojant, ratai šokinėja, nelygiai sukasi. Tokia šalčio sustingdyta, grumstuota žemė vadinama gruodu. Iš čia ir gruodžio mėnesio pavadinimas.

* * * * *

Jeigu jau sustojome prie lietuviškų mėnesių pavadinimų, negalime praeiti nepaminėję ir savaitės dienų, kurios taip pat turi savitus, lietuviams būdingus vardus. Kadangi savaitė turi septynias dienas, jų pavadinimai kilę iš tų dienų eilės skaičiavimo: pirmoji savaitės diena – *pirmadienis*, antroji – *antradienis*, tuomet *trečiadienis*, *ketvirtadienis*, *penktadienis* ir *šeštadienis*. Galbūt kiek neįprastas septintosios dienos pavadinimas: vietoj „septintadienio“, turime *sekmadienį*. Žodis „sekmas“ yra senoji žodžio „septintas“ forma. Sekmadienis pavadintas tuo senuoju žodžiu dėl sklandumo, nes „septintadienis“ skamba labai nesklaidžiai ir nesiderina su visų kitų savaitės dienų pavadinimų ištarimu.

METŲ LAIKAI

Pavasaris – kovo mėn. 20 d. (prasideda)

Vasara – birželio mėn. 21 d.

Ruduo – rugsėjo mėn. 23 d.

Žiema – gruodžio mėn. 21 d.

Kiekvienas metų laikas turi po 3 mėn.

Kiekvienas mėnuo – po 4 savaites.

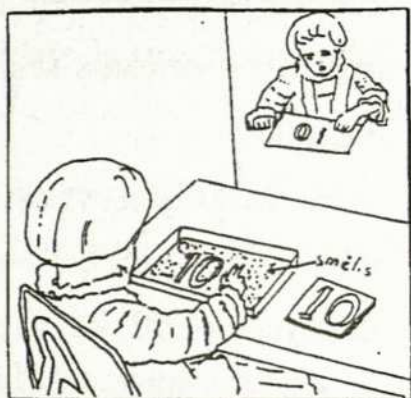
Kiekviena savaitė – po 7 dienas.

Diena ir naktis sudaro parą.

Para turi 24 valandas.

Valanda turi 60 minučių.

Minutė turi 60 sekundžių.

Mįslė: Medis turi 12 šakų, kiekvienoje šakoje yra 4 lizdai, kiekviename lizde po 7 vaikus, pusė juodų, pusė baltų – (METAİ).

Eina be kojų, muša be rankų (LAIKRODIS).

Horizonto kryptys:

Šalis, kur saulė teka – rytai,

kur nusileidžia – vakarai.

Pietų kryptį nustatome pagal kompasą

Priešingoje pusėje – šiaurė.

Atsistojus veidu į šiaurę, dešinėje bus rytai, kairėje – vakarai, užpakaly – pietūs.

Surasti klasėje, kur šiaurė, pietūs, vakarai, rytai.

Horizonto linija – kur dangus tarsi susilieja su žeme.

KAIP ŠUO SAU DRAUGO IEŠKOJO

Kitados šuo gyveno miške vienas. Ir pasidarė jam liūdna vienam gyventi. Leidos jis į mišką draugo ieškoti.

Ėjo ėjo, žiūri – priešais kiškelis beatbėgęs.

Šuo jam sako:

— Kiškelį, kiškelį, gyvenkime drauge.

— Ką gi, – tarė kiškelis, – gyvenkime drauge.

Susirado juodu miške vietelę ir, kai sutemo, sugulė miegoti. Kiškelis užmigo, o šuns miegas neima – pradėjo loti. Kiškeliui iškart miegai išlakstė. Pašoko jis ir sako šuniui:

— Ko loji? Dar vilkas išgirs, ateis ir abu mus suės.

Nutilo šuo, bet vienas sau galvoja:

„Blogą aš draugą susiradau. Baili kiškio širdelė. Štai vilkas tikriausiai nieko nebijo.“

Ir šuo paliko kiškį, nuėjo vilko ieškoti.

Ėjo ėjo per mišką. Žiūri – priešais vilkas beatbėgęs. Šuo ir sako vilkui:

— Klausyk, vilke, gyvenkime mudu drauge.

Vilkas sako:

— Ką gi, dviese smagiau.

Štai ir sutemo. Susiruošė juodu gulti. Vilkas užmigo, atsigulė ir šuo. Bet pačiam vidurnakty šuo pabudo ir kad ims loti. Išsigando vilkas, širdis iš baimės apmirė, ėmė šunį barti:

— Ko tu loji? Dar lokys ateis, abu nudės.

„Na, – mano šuo, – matyt, ir vilko nestipraus esama, jeigu lokio bijo. Užtat galiūnas lokys tikrai iš visų stipriausias.“

Paliko šuo vilką, nuėjo lokio ieškoti. Vėl mišku drožia.

Ėjo ėjo ir sutiko lokį. Šuo priėjo prie jo ir sako:

— Ei galiūne loky, gyvenkime drauge.

Lokys sutiko. Visą dieną jie išgyveno, atėjo naktis. Užsnūdo lokys. O šuo vėl pačiam vidurnakty loti ėmė. Pabudo lokys, nusigando, širdis iš baimės apmirė.

Kad ims jis šunį barti:

— Nutilk tu, – sako, – ko dabar loji? Dar žmogus išgirs, ateis, abu užmuš.

„Na, – mano šuo, – ir šitas bailys. Teks žmogaus ieškoti.“

Ir pabėgo šuo nuo lokio.

Lakstė jis, lakstė, visą mišką aplakstė – žmogaus vis nėra. Pagaliau išbėgo į pamiškę ir pritūpė pailsėti. O žmogus kaip tik į mišką malkų išsiruošė. Čia pamiškėje šuo jį patiko. Pribėgo jisai prie žmogaus ir sako:

— Žmogau, žmogau, gyvenkime mudu drauge.

Žmogus tarė:

— Ką gi, einam su manimi.

Nusivedė žmogus šunį namo.

Štai ir sutemo, žmogus užmigo. Vidurnakty sulojo šuo, tačiau žmogus nesikelia. Šuo sulojo garsiau. Pabudo žmogus ir subarė šunį.

— Ei, šuneli mano, jeigu alkanas esi, palak, tik man miegoti netrukdyk.

Šuo nutilo, palakė ir atigulė miegoti. Nuo tada jis ir liko pas žmogų. Ir dabar gyvena drauge.

Tuo pasaka ir baigiasi.

LIETUVIŲ KALBOS SKYRELIS

Kaip varna, šernas, stirna ir kurmis ieškojo mišriųjų dvigarsių

Varna:

Ieškok, kar kar,
al, am, an, ar!

Šernas:

Nejaugi nėra
el, em, en, er?

Stirna:

Čia pat juk yr
il, im, in, ir!

Kurmis:

Ieškok visur
ul, um, un, ur!

Ieškok kitur,
Ieškok svetur,
Vis tiek surask
ul, um, un, ur!

Įsidėmėk, kaip rašyti šiuos žodžius

Ažuolas, ažuolinis, ąsa, ąsotis, drąsus, drąsiai, drąsuolis, mįslė, žąsis, žąsinas, Kęstutis, grįžta, pažįstu, nepažįstamasis, sąsiuvinis, sąlyga, sąžiningas, sąrašas, sąvaržėlė, sąmonė, nesąmonė, sąnariai, ačiū, šiandien, taip pat, koridorius, kryžius, Kryžių kalnas, kryžiuočiai, Vytautas, Panevėžys, Šiauliai, ypač, ypatingas, rugsėjis, rugpjūtis, lyja, lijo, pirmas, pirmūnas, kažkoks, flomasteriai.

Žodžių apsauga

Sigitas Geda

*Kaip žmonės, vaikeliai,
Žodžius turim saugot,
Be vienos raidelės
Gali griūt pasaulis.*

Ar prisimeni, kad jungiamuoju balsiu sudurtiniuose žodžiuose niekada nebūna e?

		
Saulė	leidžiasi	Saulėlydis
Saulė	teka	
Naktis	puodas	
Naktis	žiedas	
Bulvė	kasa	
Koplyčia	stulpas	
Pilis	kalnas	
Kraštas	vaizdas	
Gandras	lizdas	
Ožys	žolė	
Ožys	ragas	
Šuns	žolė	
Dalgio	kotas	
Arklis	vagia	

IŠMOKITE KVIESTI IR SVEIKINTI

Perskaitykite kvietimus. Kas ką kviečia?

— Laba diena, Birute. Čia kalba Algis. Rytoj mano gimtadienis. Ateik su broliuku. Pažaisime kartu. Bus linksma.

— Laba diena, seneli. Jums skambina Genutė. Šeštadienį mūsų mokykloje koncertas. Labai prašom ateiti. Aš jūsų lauksiu.

Kaip jums atrodo, ką atsakė Birutė?

IŠ PASAKŲ SKRYNIOS

KAIP ZUIKUTIS NUSIPIRKO DVIRATĮ

Kostas Bareikis

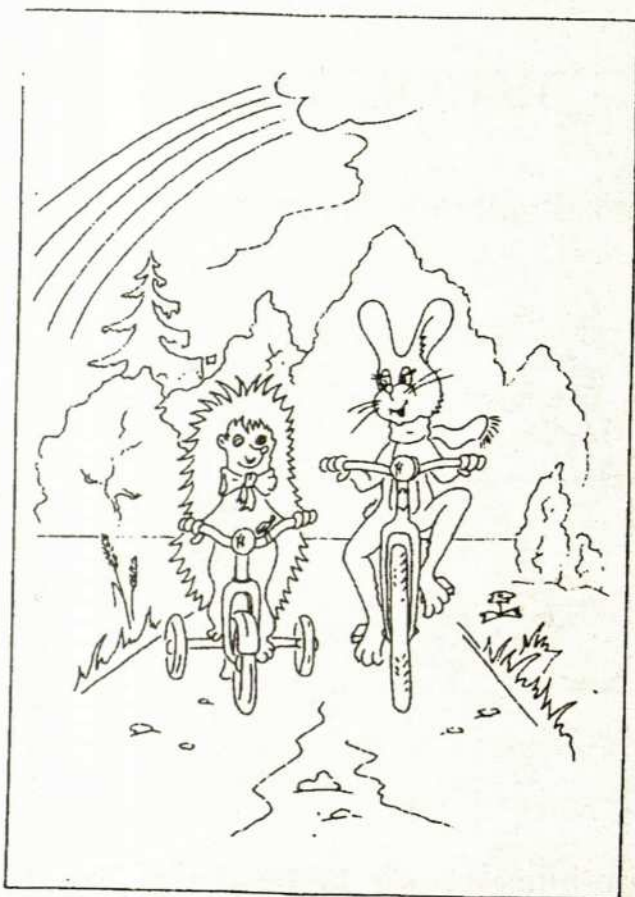
Visi dabar važinėja, kas automobiliu, kas motociklu, kas dviračiu, o zuikutis turi bėgioti ir vaikščioti pėsčias. Ėmė jis prašyti savo tėtį, kad nupirktų dviratuką. Bet tėtis taupė automobiliui, o be pinigų parduotuvėje dviračio negausi.

— Jei nori, pasiūsiu tau krepšį. Galėsi rinkti vaistažoles. Parduosi jas vaistinėje, gausi pinigų ir nusipirksi dviratuką, — pasiūlė zuikučiui mama.

— Gerai, — sutiko zuikutis, — bet pasiūk du krepšius: vieną man, o kitą mano draugui ežiukui.

Mama pasiuvo du krepšius: didesnį — zuikučiui, o mažą — ežiukui.

Išėjo jie į laukus rinkti vaistažolių. Tik vėl bėda.

Pievose ir miškuose daug žolių žolelių, daug žydinčių lauko gėlių, bet nei zuikutis, nei ežiukas nežino, kurios iš jų vaistažolės. Nuėjo abu draugai pas vaistininką gandrą ir prašo:

— Būkit geras, parodykite mums, kurios žolės yra vaistinės ir kaip jas rinkti.

Gandras pagyrė zuikutį ir ežiuką, kad šie nori rinkti vaistažoles, nuvedė juos į pievą, mišką, parodė kraujažolės ir šalpusnio lapus, liepos ir čiobrelių žiedus, gudobelės, putino, žemuogių, mėlynių, šaltalankio uogas ir daug kitų vaistinių augalų. Pasirodo, kad ir kiškio kopūstai – vaistažolė. Kas geria daug kiškio kopūstų arbatos, būna greitas kaip zuikis.

Draugai padėkojo gandrui, kad pamokė pažinti, rinkti bei džiovinti vaistinius augalus, ir ėmėsi darbo. Kas rytą jie keldavosi anksti ir skubėdavo į laukus ar mišką. Per dieną pririnkdavo po kelis krepšius vaistažolių. Surūšiuodavo jas ir palikdavo džiuoti po eglę, kur lietus neužlyja ir saulė nekepina. Per savaitę jiedu pririnko daug daug vaistažolių. Sudžiovinę sudėjo jas į maišus ir nunešė į vaistinę.

Už vaistažoles draugai gavo pinigų. Su jais nubėgo į parduotuvę ir nusipirko po dviratį: zuikutis – „Ereliuką“, o ežiukas – mažą triratuką. Jų dviračiai tikri, ne žaisliniai. Dabar rinkti vaistažolių jie važiuoja su dviračiais. Kai vėl uždirbs daug pinigų, pirs automobilius: zuikutis – „Volvo“, o ežiukas – „Zaporožietį“.

AR ŽINAI?

Kodėl pučia vėjas?

Apatinėje atmosferos dalyje visada jaučiamas oro judėjimas, kartais vos pastebimai silpnas, kartais audringas. Tai priklauso nuo saulės energijos. Šildamas oras plečiasi, skečiasi, kyla aukštyn, sudarydamas žemo spaudimo plotus. Tuo metu tirštesnio, vėsesnio oro srovė veržiasi vėjo pavidalu žemyn. Sakom – kyla vėjas.

Yra ir kiti faktoriai, kurie daro įtakos vėjo susidarymui – tai kalnai, dykumos, vandenynai. Jie dažnai pakeičia ir sumaišo normalų vėjo susiformavimą.

Rytuose Rocky Mountains kalnai žinomi savo „chinook“ – karštu, sausu žiemos vėju, kurs pasikeičia „sniego ėdiku“, panašiu į Alpių kalnų „Foehn“ vėju.

Prancūzų „Mistral“ yra šaltas, sausas vėjas, kartais siekias 85 mylias į valandą greitį ir siaučias kelias dienas.

Dykumos yra irgi galingi vėjų gamintojai. Sacharoje ir Arabų dykumoje žinomas karštasis „Siroccos“ vėjas. Kitas – „Harmattan“ – sausas, karštas ir pilnas dulkių, atskubėjęs į jūrą, žaloja matomumą. Jūrininkams tada pavojinga plaukioti.

Kas yra URAGANAS?

Uraganas – tai galinga, šėlstanti atogrąžų audra su smarkiais vėjais ir lietumi. Pilnas uragano plotas dažnai apima net 500 mylių ratą. Jo

vidurys – centras – vadinamas „akimi“. Pačioje akyje – centre – maždaug 15-kos mylių plote, debesų beveik nebūna ir vėjas nesiaučia, bet aplink debesys juoduoja ir vėjo greitis siekia nuo 80 ligi 150 mylių į valandą.

Uraganai paprastai ateina per Atlanto vandenyną į vakarus, paliečia Karibų salas ir Šiaurės Amerikos pakraštį. Ramiajame ir Indijos vandenynuose žinomi „taifūnai“ (typhoons) ir tropiniai „ciklonai“ (cyclones). Bet kaip tuos vėjus pavadintum, jie labai pavojingi žmonėms – būna daug mirčių ir sugriautų pastatų.

Uraganai, kurie susidaro vakariniame Meksikos pakraštyje, yra mažiau pavojingi, nes jie išsisiaučia pačiame Ramiajame vandenyne ir, nepasiekę žemės, nurimsta.

Vakarinio Ramiojo vandenyno audros priešingai – neša didelį pavojų ir pražūtį tirštai apgyventiems Pilipinams, Japonijai ir Azijos žemynui.

Kaip uraganas susidaro?

Niekas tiksliai nežino, kaip ir kodėl susidaro uragano audros. Tačiau šiluma ir drėgmė yra pagrindinės priežastys. Paprastai uraganai susiformuoja vasarai baigiantis, kai vandenynas būna įšilęs ligi 80°F ir drėgmė labai didelė. Uraganas prasideda kai susidaro žemo slėgimo žiedai virš tropinės jūros. Šiltas, drėgnas oras kyla smarkiai į tuos žiedus nešdamas karštą orą ir garus aukštyn. Tada drėgnas vėjas ima verstis sukūriais iš visų pusių sukdamasi aplink uragano akį.

Kai vėjai įsismagina, prasideda ciklono tipo audra ir siaučia ligi nusibloškia į žemyną arba į šaltą sritį vandenyne, kur sunyksta.

Kurie uraganai pavojingiausi?

Uraganas gimsta vandenyne, tornado paprastai susikuria žemyne. Tornado gali kilti visur, bet dažniausia Amerikos lygumose ypač pavasarį ar vasaros pradžioje. Texas, Oklahoma ir Kansas valstybės nuo tornado daugiausia nukenčia.

Nors mokslininkai dar nėra pilnai ištyrę, kas pradeda tuos mirtį nešančius vėjus, bet aišku, kad jie surišti su griaustinio debesimis. Tam sąlygos yra palankios, kai masė karšto, drėgno oro stumiasi į šiaurę iš Meksikos įlankos ir patenka po šaltesniu, sunkesniu šiaurės oru, susidaro debesys ir išsivysto audra, kartais iki didžiausio viesulo dūkimo.

Pradžioje matomas kabantis apskritimas nuo debesų. Pamažu lopas ilgėja, leidžiasi žemyn ir pasiekia žemę viską sukdamas. Pradžioje šviesus, vėliau, kai įsuka dulkes ir skeveldras, tampa tamsus.

Siaučia jis valandą ar kiek trumpiau, kartais kelias valandas. Jo takas siekia 1,000 pėdų pločio, 16 mylių ilgio. Būna ir kitaip.

* * * * *

Aldona savo darže pasėjo įvairias sėklas. Bet ji pamiršo, kokios daržovės iš jų išaugs. Ar gali jai padėti atitaisant sumaišytas raides?

sorkom

tailosa

idirkai

modopiria

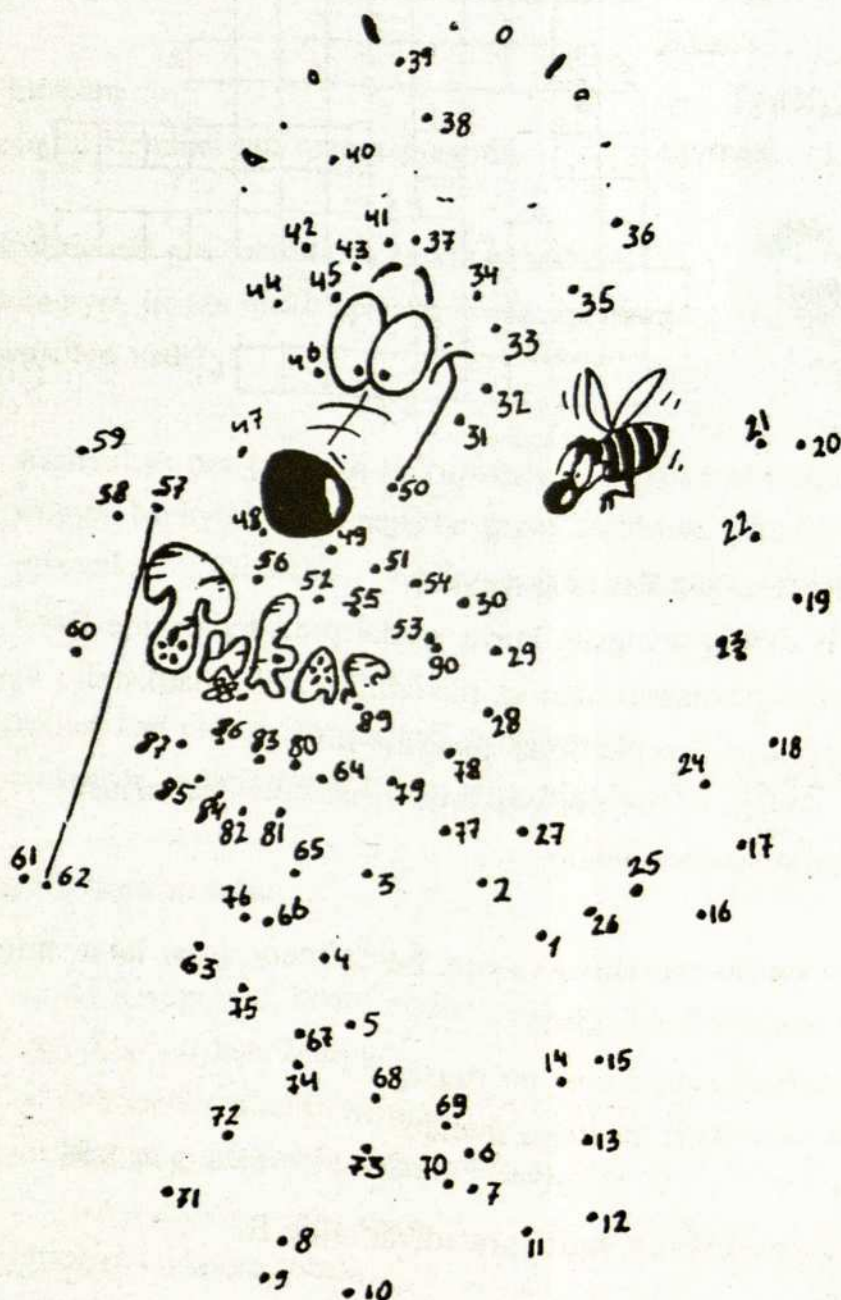
alži airippi

iniraiž

krugaia

spoup

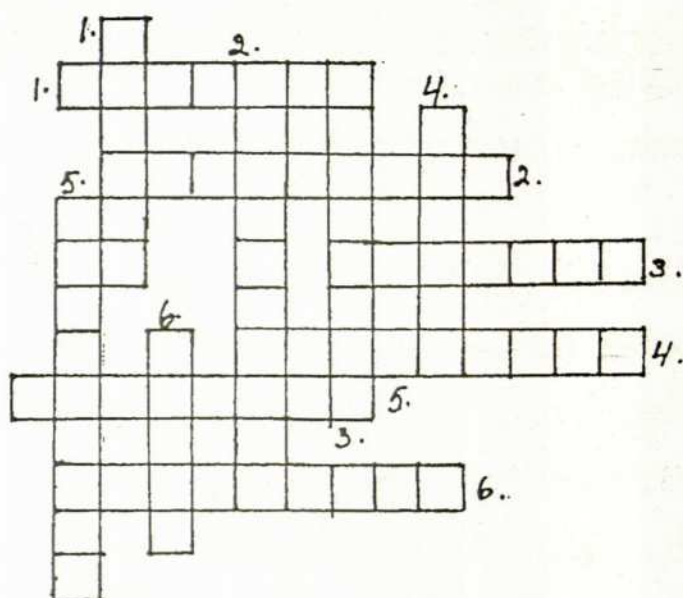
GALVOSŪKIAI

Sujunk taškus ir išspalvink.

Nupiešė Ramūnas Graželis

Mėnesių kryžiažodis

ŽEMYN:

1. Naujieji Metai prasideda šį mėnesį.
2. Vienas iš dviejų mėnesių, kurių vardai prasideda raide R.
3. Gražiausias pavasario mėnuo, pavadintas raibo paukštelio vardu.
4. Išnokę vyšnios, kvepia liepų žiedai ir šilta.
5. Mėnuo, kada medžiai pameta savo vasarinius drabužius.
6. Pirmasis pavasario mėnuo.

SKERSAI:

1. Mėnesio vardas panašus į vasarą, bet šį mėnesį dar labai šalta.
2. Mokslo metai vėl prasideda.
3. Rudens mėnuo, kuris eina po rugsėjo.
4. Pirmasis vasaros ir atostogų mėnuo.
5. Kalėdos.
6. Tai pavasario mėnuo, kuris prasideda raide B.

Dabar jau turite visus mėnesių vardus. Surašykite juos iš eilės.

JUOKŲ MAIŠELIS

— Ką tu valgai, Valyte?

— Obuolį.

— Pasisaugok kirminų.

— Kai aš valgau, tai kirminai turi manęs saugotis.

— Kodėl krokodilas žalias?

— Todėl, kad jis nevirtas.

...

— Mama, aš nenoriu eiti pas dantistą! – verkia Monikute.

— Būk rami, pamatysi, jis tau nieko nedarys, – ramina mama.

— Tai kodėl mane ten veda?

...

Andriukas per pamoką iš kuprinės išsitraukė sumuštinį ir ėmė valgyti. Mokytojas jam nepiktai sako: „Andriuk, o ką tu valgysi per pertrauką?“ „Tai niekis, – ramiai atsako Andriukas, – kuprinėje turiu kitą.“

...

— Tiesiog neįtikėtina, kad vienas žmogus gali pridaryti tiek klaidų, – tarė mokytoja, grąžindama Benui sąsiuvinį su namų darbais.

— Kodėl vienas? Dviese su tečiu.

...

— Aš nesuprantu, kodėl visada turiu plautis rankas prieš eidama į mokyklą – pyksta Marytė.

— O kodėl? – klausia mama.

— Mat aš gi niekad jų nekeliu klasėj.

...

— Ko tu verki, Onute? – klausia mama.

— Aš valiau paukštelio narvelį ir paukštelis kažkur prapuolė, – skundžiasi ši.

— O kuo tu valei narvelį?

— Aš siurbiau jį dulkių siurbliu, – paaiškino mažylė.

DĖKOJAME MŪSŲ RĖMĖJAMS

Lipšytei Laimai (Vokietija) už 5 dol. auką
 Dėkojame Šv. Kazimiero lit. mokyklos Clevelande
 mokykloje Vilijai Klimienei, užsakiusiai III-jo skyriaus
 mokiniams 9 „Eglutės“ prenumeratas, kurią mokiniai
 skaito pamokų metu.

Lithuanian Educational Council of the USA
 13648 Kickapoo Trail Lockport, IL 60441 Tel. 708 - 301-6410